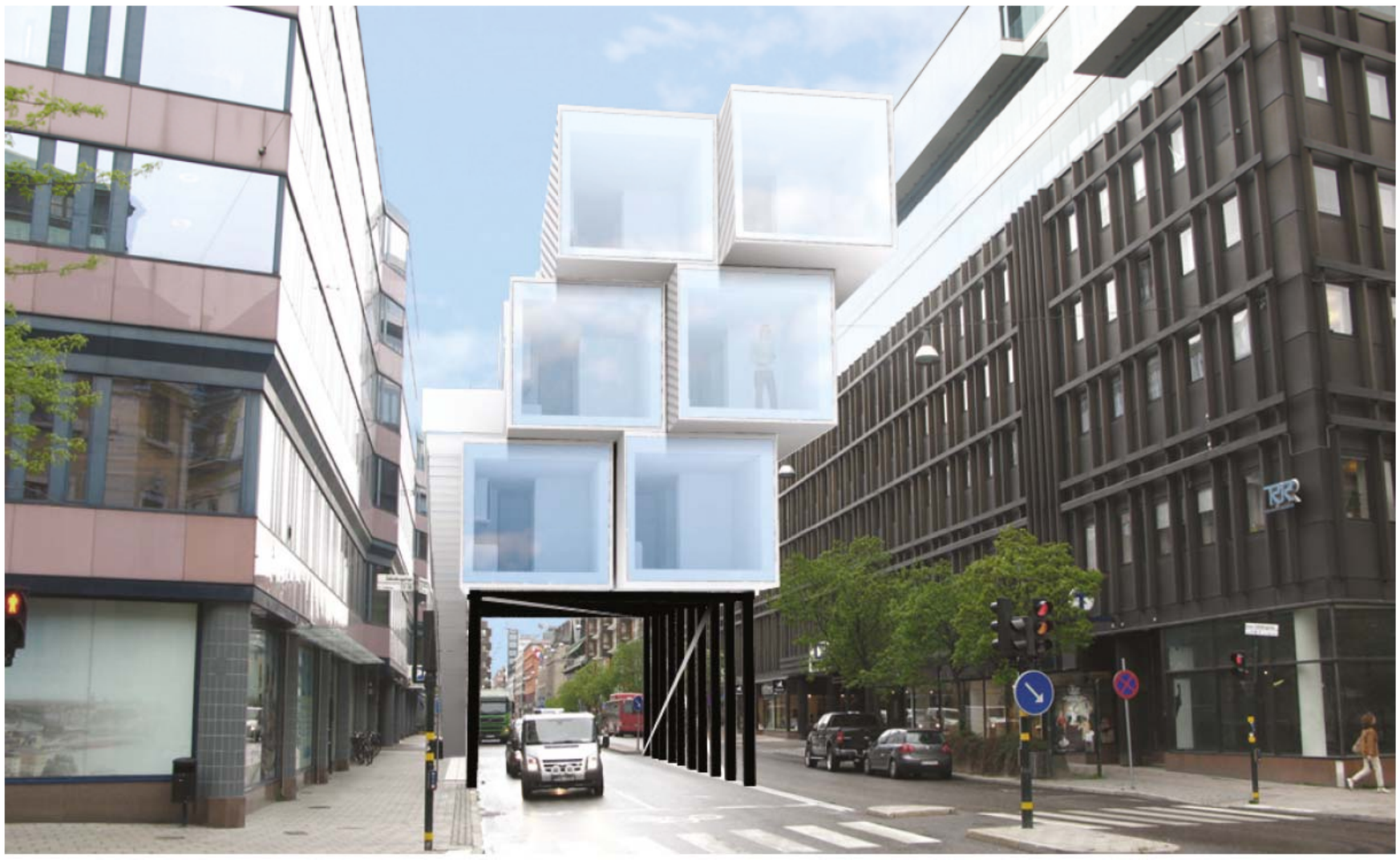

Regeringsgatan/Jakobsgatan, riktning norrut

Nya Luftrum

Staden är full av tomrum som ingen ser eller skulle sakna.

BAKGRUND

Mark är dyrt. Det är ett av de främsta argumenten för de höga kostnaderna för nybyggnation. Men måste man alltid bebygga jungfrulig mark eller kunna konkurrera med lönsamma exploateringsprojekt inom stadens ramar?

Staden vi varje dag vistas och lever i har inte alltid sett ut som den gör nu. Över tid märker vi knappt den transformation som hela tiden sker. Därför förefaller staden nästintill statisk, liksom färdigbyggd och klar. Samtidigt bubblar det under ytan, med en strid flyttström från landet till stan och ständiga omflyttningar. Nybyggnation sker främst för avgränsade, lönsamma målgrupper i funktionsseparerade områden med premiumtillval. Och andra delar av staden står öde många tider på dygnet.

En grupp som ofta hamnar i kläm på en het bostadsmarknad är studenter och de två saker de alla har gemensamt är en begränsad inkomst och ett behov av en bostad. Att sätta spaden i jorden för permanenta områden med subventionerade studentbostäder är både kostsamt och riskfyllt för ansvariga politiker, eftersom behovet skiftar mellan terminerna och mäktiga exploatörer utgör rivaler om markanvändningen.

Ändå är plats inget som staden saknar. Tomrummen finns överallt. Tomrum som ingen ser och som ingen skulle sakna. Staden hyr redan ut små bitar av detta tomrum till reklamplatser kamouflerade som telefonkiosker och cykelställ. Tänk om motsvarande ytor skulle kunna tillgodose ännu större behov?

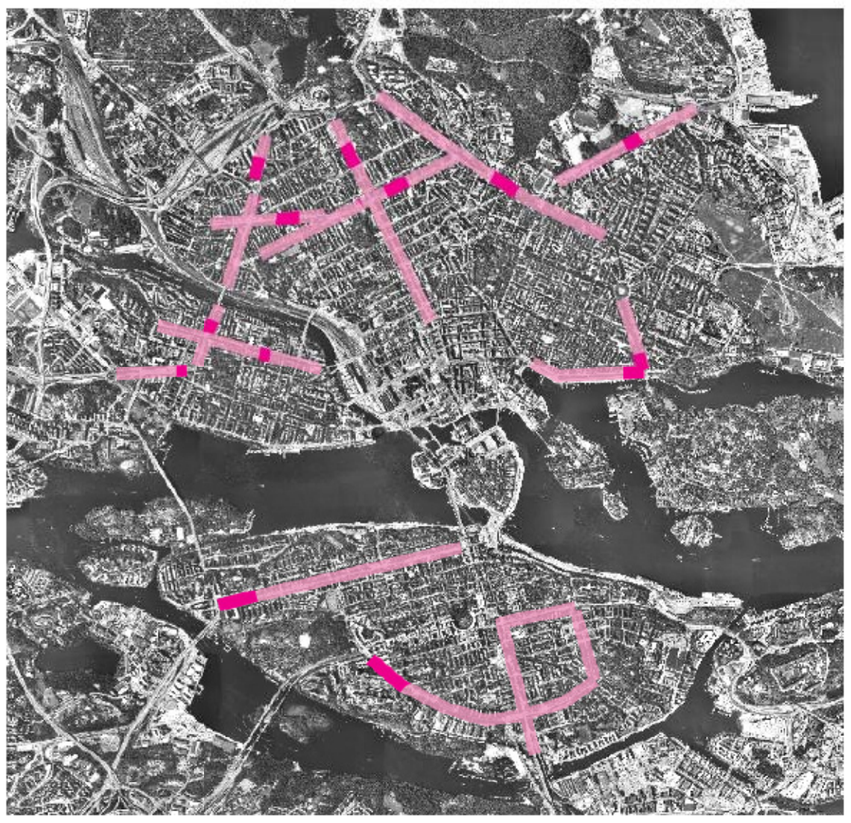

Om man skulle ta ca 10% av Stockholms bredaste gator i anspråk och placera ut nya luftrum längs dem, skulle det ge nära 900 nya bostäder.

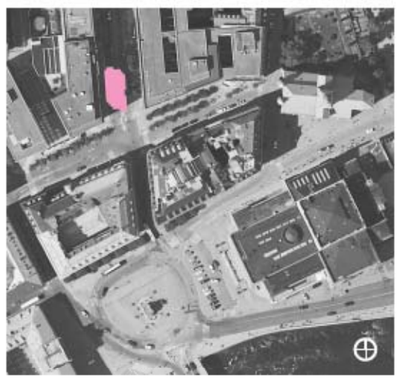

Situationsplan 1:2000

10% av Stockholms bredaste gator
≈ 1 600 m gatulängd
≈ 180 000 m3 byggbart tomrum
≈ 40 000 m2 boyta
≈ 1 900 st Nya Luftrum

En flamingo. Stor fågel, litet fotavtryck.

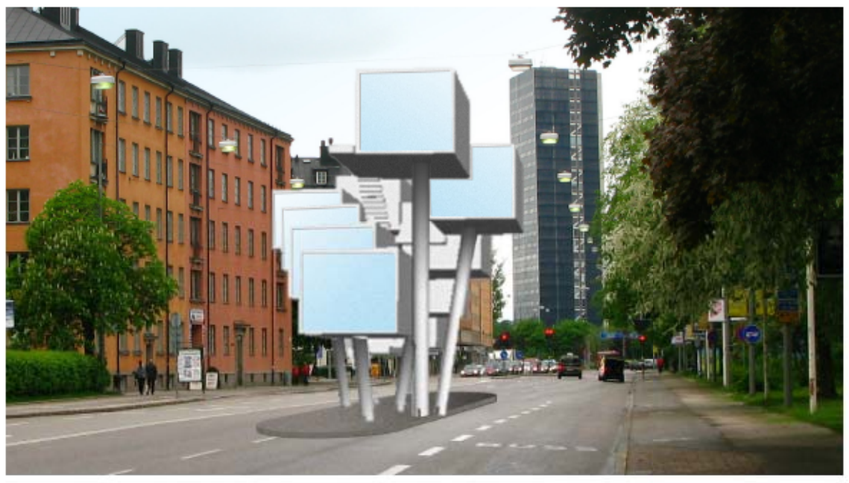

Samma enhet på olika platser med olika förutsättningar. Till vänster Sveavägen, tilll höger Birger Jarlsgatan/Norrlandsgatan.

Vy inifrån bostadsenhet. Sovalkov till vänster, kökssektion till höger och en 9 kvm möblerbar yta närmast fönstret med utsikt i gatans riktning.

Enheterna är täckta av korrugerad plåt, snedställd i olika vinklar för att reflektera solen vid olika tidpunkter under dagen. Det vita fackverket är en fortsättning på de olika diagonala vinklarna och förstärker rörelsen förbi byggnaden. Modell, skala 1:100.

Nya Luftrum handlar om att effektivisera gaturummet. Genom att använda befintliga ytor på ett nytt sätt skapas billiga bostäder med minimalt fotavtryck och maximal utsikt.

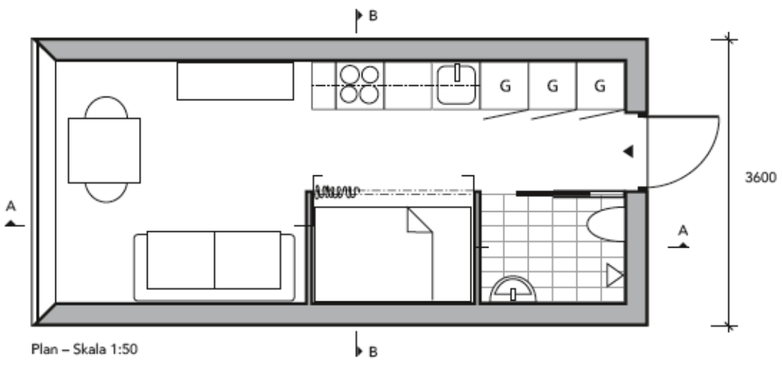

Plan – Skala 1:50

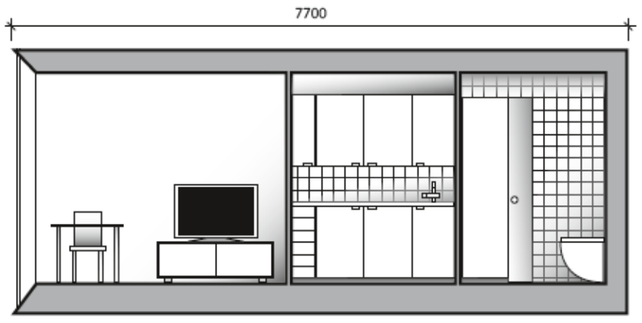

Sektion A-A – Skala 1:50

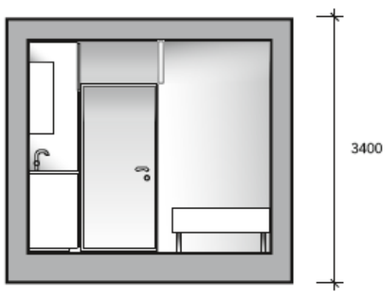

Sektion B-B – Skala 1:50

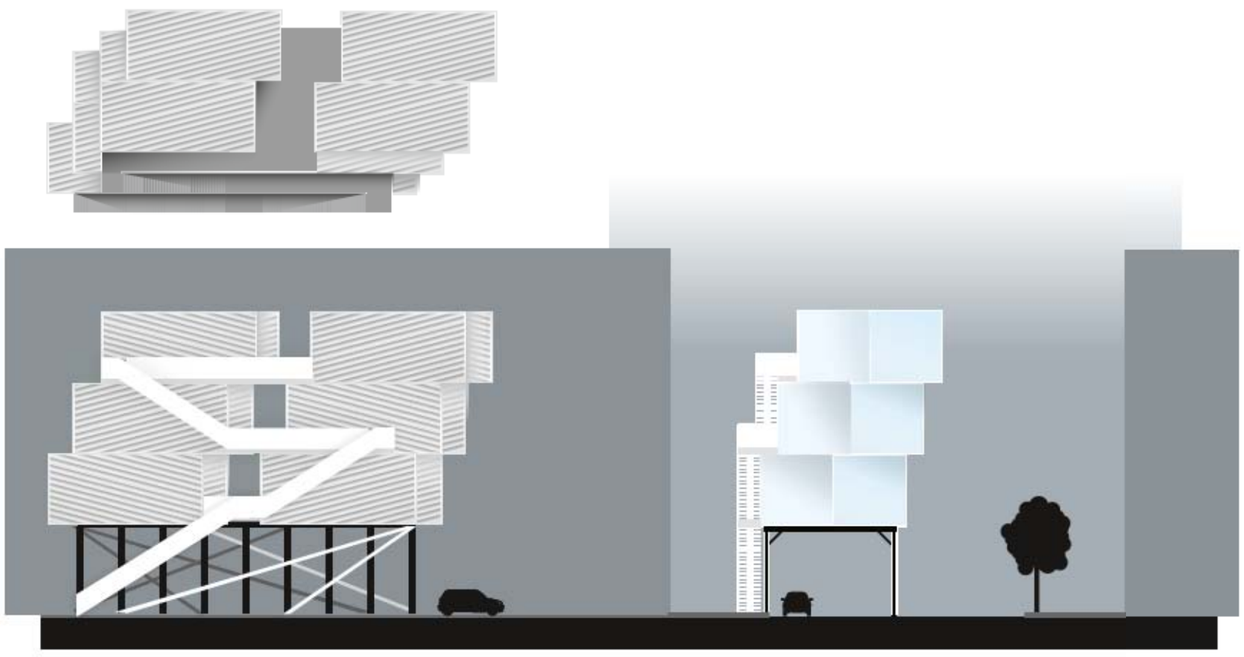

Ovan: Exteriör plan 1:200. Nedan: Elevationer från väst samt syd 1:200

OM NYA LUFTRUM

Regeringsgatans södra del är en 23 meter bred gata i ett område dominerat av kommersiella fastigheter och få bostäder. Genom att gränsla två av körfälten får tolv prefabricerade 21 kvm stora moduler plats i tre våningar. Genom att förkjuta volymerna successivt ut från fasaden förbättras dagsljusinflödet både på trottoaren och den angränsande fastigheten. För att minimera insyn både för kontoren och bostäderna är fönstren förlagda på kortsidan, med utsikt i gatans längdriktnin. Modulerna är även förskjutna på längden i nord-sydlig riktning vilket ger en facetterad fasad som mot söder ger begränsad skugga och mot norr öppnar sig uppåt.

VAD ÄR BRA STANDARD?

Utöver markpriser så är bostäders standard en viktig kostnadsfaktor. Dyra materialval och fina detaljer är till en viss gräns lönsamt i nybyggen, men varför inte experimentera med det omvända? Hur "låg" kan standarden vara – hur enkla material och hur lite ytbearbetning kan man acceptera men ändå trivas? Hur långt räcker grundförutsättningarna värme, vatten, god planlösning, förvaring och dagsljus?

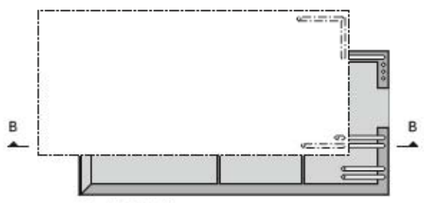

Plan A-A 1:100

Sektion B-B 1:100

Eftersom enheterna är förkjutna i förhållande till varandra, samt staplingsbara så är anslutningsmöjligheterna flexibla i ett rutnät med sidan 1 m, för att kunna staplas upp till tre våningar med kontinuerliga stammar genom alla våningar.

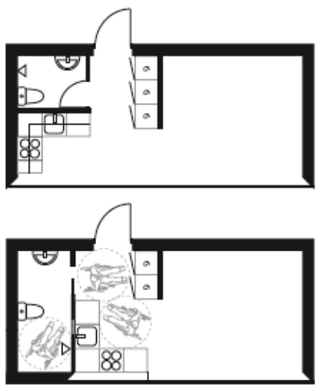

Två alternativa planlösningar på samma yta. Överst med glasad långsida vilket möjliggör annorlunda placeringar. Underst med rullstolsanpassad plan. Skala 1:100

TEMPORÄRA BOSTÄDER

Temporäriteten är ett viktigt inslag i projektet, då markberedningen hålls till ett minimum, med försänkta infästningar i betong för stålramen, samt två anslutningar för V/A. Den långsiktiga synen på bostäder som ett permanent tillägg till stadsbilden får här en motvikt. Varför inte tidsbegränsa inte bara upplåtelseformen utan också själva fastigheten? Eller låta den uppföras på ny plats med samma hyresgäster. Ett kontrakt knutet till enheten, snarare än platsen där enheten är placerad. Detta skulle kanske även underlätta den politiska processen, där beslut kan fattas på inte lika omfattande grunder, och där behovet kan styra livslängden.

HINDRAR TILLGÄNGLIGHETEN?

En vidare definition av standard är den i Sverige garanterade tillgängligheten för rörelsehindrade. I Nya Luftrum har jag kompromissat bort hissen till förmån för minimalt fotavtryck och för att dra frågan till sin spets – måste allt vara tillgängligt för alla, räcker det med en viss kvot i bostadsbeståndet och är det rimligt begränsa alla de möjligheter till alternativa bostadsformer som tillgänglighetskraven idag begränsar?

INSPIRATION